

ЗАКОН ЗА АВТОРСКО ПРАВО И СРОДНИТЕ ПРАВА (Сл.весник на РМ бр.47/96, измени објавени во Сл.весник бр.98/2002 и 4/2005, интегрален текст објавен во Сл.весник бр.23/2005)

Поважни одредби од Законот кои содржат основни информации за неговата содржина :

Чл.3

Авторско дело, во смисла на овој закон, е иднивидуална и интелектуална творба од областа на книжевноста, науката, уметноста и од други области на творештвото, независно од видот, начинот и формата на изразување, доколку со овој закон не е поинакуопределено.

За авторско дело се смета особено :

- пишано дело како, книжевно дело, напис, статија, прирачник, брошура, научен труд, расправа и слично;
- компјутерска програма, како книжевно дело;
- говорно дело, како, говор, беседа, предавање и слично;
- мужичко дело, со или без текст;
- драмско, драмско-музичко и куклено дело;
- кореографско и пантомимичарско дело, фиксирано на материјална подлога;
- фотографско дело и дело создадено во постапка слична на фотографската;
- кинематографско и друго аудиовизуелно дело;
- ликовно дела, како слика, графика, скулптура и слично;
- архитектонско дело;
- дело од применетата уметност и дизајнот;
- картографско дело, план, скица, технички цртеж, проект, табела, пластично дело и друго дело со ист или сличен карактер од областана географијата, топографијата, архитектурата или друга научна, образовна, техничка или уметничка природа.

Чл.10

Автор, во смисла на овој закон, е физичко лице кое создало авторско дело.

Чл.11 став 1

За автор се смета лице чие име, псевдоним или ознака на вообичаен начин е означено на делото или е наведено при неговото објавување, додека не се докаже спротивното.

Чл.17

Авторот има морално право:

- да одлучи дали, кога и како ќе биде прв пат објавено неговото дело;
- на прознавање на авторсквотона своето дело;
- да одлучи дали при објавувањето на делото ќе се наведе неговото име, псевдоним или друга ознака;
- на сочуввање на целината на делото и да се спротивстави на секакво деформирање, сакатење или менување на неговото дело, односно да се спротивстави на секои користење на делото што може да и наштети на неговата личност, чест и углед;
- да го измени делото, доколку со тоа не се нарушуваат правата стекнати од други лица и
- да го откаже правото на носителот на неговото материјално право, согласно со овој закон.

Чл.20

Авторот има исклучиво материјално право да го користи своето дело и да дозволува или забранува користење на делото за : иадавање, репродукција, дистрибуција вклучувајќи и изнајмување и позајмување, јавно изложување, јавно соопштување и преработување. Авторот на изворното дело има исклучиво право на користење на своето дело во преработен облик, доколку со овој закон или со договор не е поинакуопределено.

Чл.61

Авторското право трае за време на авторовиот живот и 70 години по неговата смрт, доколку со овој закон не е поинаку определено.

Чл.72, став 2 и 3

Пренесувањето на материјалните или другите права на авторот се врши со договор доколку со овој закон поинаку не е определено. Договорот за пренесување што не е склучен во писмена форма, не произведува правно дејство.

Договорот за пренесување од став 2 на овој член содржи особено : вид на правата што се пренесуваат, нивниот обем и времетраење, територијата на која важат правата, рокот за објавување на делото и авторскиот надомест.

Чл.87, став 1и2

Со издавачки договор авторот се обврзува да му го пренесе на издавачот правото на издавање на своето дело преку печатење во книжен облик, а издавачот се обврзува за тоа да му плати надомест и делото да го издаде.

Издавачкиот договор од став1 на овој член, не го содржи правото на издавање на делото во електронски облик.За издавање на делото во електронски облик се склучува посебен договор.

Чл.99 став 1

Во случај кога авторското дело е создадено од работник при исполнување на своите

работни обврски или по упатство на работодавецот, се смета дека материјалните права и другите права на авторот на тоа дело освен на правото на изнајмување, исклучиво му се пренесени на работодавецот за време од пет години по завршување на делото, доколку со соодветен колективен договор, односно со договор за работа не е поинаку определено. Исклучокот од овој став не се однесува на пренесување на правото на изнајмување кај филмската продукција.

Чл.102

Автори на аудиовизуелно дело, во смисла на овој закон, се : писателот на сценариото, главниот режисер и главниот снимател. Во случај кога анимацијата од кој било вид е суштински елемент на делото, за автор се смета и главниот цртач. Во случај кога музиката е суштински елемент на делото, за автор се смета и авторот за музиката посебно создадена за користење во аудиовизуелно дело.

Чл.112

Авторот на компјутерската програма има исклучиво материјално право да ја користи програмата и да дозволува или забранува користење на програмата за :

- репродуцирање, како и внесување, прикажување, користење, пренесување или чување на компјутерската програма, доколку овие дејствија наложуваат таква репродукција;
- преведување, адаптирање или било која друга преработка, како и репродуцирање на резултатите од таа преработка, без да се повредат правата на лицето кое ја извршило таквата преработка и
- дистрибуирање на оригиналот на компјутерската програма или нејзините копии во било каква форма.

Авторот може со договор да ги пренесе правата од став ж на овој член на трети лица.

Чл.118

Сродни права, во смисла на овој закон, се правата на уметниците-изведувачи над своите изведби и правата на фонограмските, филмските и сценските продуценти, на РТВ организации и на издавачите, како и на изготвувачите на бази на податоци над нивните фонограми, видеограми, сценски дела, емисии, изданија и бази на податоци.

Чл.121

Уметници-изведувачи во смисла на овој закон, се : артисти, артисти-куклари, пеачи, музичари, играорци и други лица кои со игра, песна, танц, говорење, рецитирање или на друг начин, изведуваат авторски или фолклорни дела.

Како изведувачи, во смисла на овој закон, се сметаат и режисери на драмски претстави, диригенти на оркестри, раководители на хорови, мајстори на тон, како и вариететски и циркуски уметници.

Чл.150

Изготвувачот на базата на податоци има право да го спречи извлекувањето и / или повторното користење на целината или битните делови на базата на податоци доколку презентира дека извршил квалитативно и / или квантитативно суштинско вложување во

прибирање, верификација или презентација на нејзината содржина (во натамошниот текст :,, суи генерис,, заштита).

„Суи генерис,, заштитата се применува независно од тоа дали базата на податоци или нејзините составни делови уживаат авторско-правна заштита според овој закон или според други прописи.

„Суи генерис,, заштитата ќе се применува без да се повредат постојните права во однос на содржината на базата на податоци.

Чл.156

Авторот може своите морални, материјални или други права да ги остварува лично или преку застапник.

Одредбите од оваа глава што се однесуваат на остварување на авторското право, односно авторот, соодветно се применуваат и на сродните права, односно на носителот на сродното право.

Чл.158

Остварувањето на авторското право преку застапник, го опфаќа застапувањето на авторот во :

-правните работи и односите со носителите на правата, односно корисниците на неговото дело, вклучувајќи го и прибирањето авторски надомест и

-постапките пред судовите и други органи заради заштита на неговото авторско право.